

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

2017

Vol:4 / Issue:15

pp.2117-2127

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 25/11/2017

The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 27/12/2017

The Published Date (Yayınlanma Tarihi 28.12.2017)

TÜRKİYE'DE YÜKSEK EĞİTİMİN AKREDİTASYONU KONUSUNDA BİR DEĞERLENDİRME

AN EVALUATION ON THE ACCREDITATION OF HIGHER EDUCATION IN TURKEY

Yrd. Doç. Dr. Ergün DEMİREL

Piri Reis Üniversitesi Denizcilik Fakültesi DUİM Bölümü, edemirel@pirireis.edu.tr, Tuzla/İstanbul

Yrd. Doç. Dr. Dinçer BAYER

Piri Reis Üniversitesi Denizcilik MYO MAUT Bölümü, dbayer@pirireis.edu.tr, Tuzla/İstanbul

ÖZ

Öğretim ve eğitimin akreditasyonu dünya çapında uygulanan bir kalite güvence sistemidir. Başlangıçta Batı dünyasında özellikle Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve İngiliz Milletler Topluluğu ülkelerinde uygulanmak için geliştirilen eğitim akreditasyon sistemi günümüzde başka ülkelerde de uygulanmaya başlamış ve dünya çapında bir uygulama haline gelmiştir. Bu sistem, her türde ve düzeydeki eğitimde ve eğitim kurumunda uygulanmaya müsaittir.

Bu çalışmanın amacı; Türkiye'de bir yükseköğretim akreditasyon kurulu oluşturmak için yapılan düzenlemeler ışığında, yükseköğretimde akreditasyon faaliyetlerinin uygulanmasına yönelik konuları araştırmaktır. Bu amaçla ulusal mesleki yeterlilik, standardizasyon, akreditasyon ve yükseköğretim ile ilgili yasa ve düzenlemeler ışığında, uluslararası kabul görmüş bir eğitim akreditasyon kurumu model olarak alınarak bir ulusal yükseköğretim akreditasyon sistemi oluşturmak üzere yazında yer alan çalışmaları da içeren bir inceleme yapılmıştır. Bu inceleme sonucunda Türkiye'de yükseköğretimde kalite güvencesi sağlamaya yönelik olarak; uygun, uygulanabilir ve kabul edilebilir bir akreditasyon modeli önerilecektir.

Anahtar kelimeler: Toplam Kalite Yönetimi, Kalite Güvencesi, Eğitimde Kalite, Akreditasyon.

ABSTRACT

The accreditation of education and training is a Quality Assurance system applied a worldwide system. It was originally created to be applied in Western World in particular in the United States, United Kingdom and Commonwealth countries but it is now expanded into many other countries across the world. This system is applied for all types and level of the education and for training institutions.

The aim of the study is to investigate the implementation of accreditation system in higher education in Turkey under the new arrangements for establishment of a Higher Education Accreditation Board. The study is based on a desk study to create a national accreditation system for higher education using an internationally recognized education accreditation institution as a model and also taking into account national Vocational Qualification, Standardization, Accreditation and Higher Education legislation and regulations. As a result of this study a suitable, applicable and acceptable model for Quality Assurance in the higher education is introduced.

Key Words: Total Quality Management, Quality Assurance, Quality in Education, Accreditation.

1. GİRİŞ

Dünya 21. Yüzyılda oldukça büyük bir değişime uğradı. Teknolojideki hızlı gelişmeler iş dünyasının, endüstrinin ve devletlerin yönetim anlayışlarını ve hatta kişilerin yaşam ve iş yapma şekillerini değiştirdi. Bugüne kadar alışılmış olan klasik yöntemlerin yerini yeni teknolojilerin kullanıldığı çok farklı uygulamalar doldurdu. Hemen her kuruluş ve meslekte bu yeni uygulamalara karşı bir direnme ile karşılaşılsa da bir süre sonunda değişmeye karşı direnmenin bir işe yaramayacağı anlaşıldı. Sadece insanlar değil kurumlar da bu yeni yöntemlere ayak uydurmak zorunda olduklarını anladılar. Günümüzde tüm kurum ve sistemler teknolojinin yarattığı yeni rekabet ortamında yeni yöntemler uygulamak ve kendisini buna göre yeniden şekillendirmek zorunda kalıyor (Abrahamson, 2000). Tabii ki eğitim sektörü de bu durumla karşı karşıya kalmış bulunmaktadır.

Genç bir nüfus yapısına sahip Türkiye'de 2017 yılında toplam çalışan sayısının 28 Milyon olduğu (<http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=24633>) ve bu sayının 20 yıl içerisinde iki katına çıkacağı tahmin ediliyor. Bu kadar büyük bir işgücünün hem ülke ekonomisine gerekli desteği sağlayabilmesi ve hem

de dünya işgücüne katılabilmesi çağdaş için bir eğitime tabi tutulması gerekiyor. Bu da Türkiye’de “kalitesinden emin olunması” gereken bir eğitim sisteminin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Yıldız ve Ardıç (1999) bundan 18 yıl önce yaptıkları tespitite “Ülkemiz Yüksek Öğrenim kurumları başta olmak üzere tüm eğitim kurumlarında klasik eğitim anlayışı egemendir. Bu anlayış büyük ölçüde pasif, araştırmacı nitelikleri zayıf, kendine güveni olmayan, yeniliklere ve değişime çabuk uyum sağlayamayan insan tipleri yetiştirmektedir” diyorlardı. Dünyanın en başarılı 500 üniversitesi sıralamasında sadece 5 Türk üniversitesinin bulunması 2017 yılı sonu itibarıyla bu durumun hemen hiç değişmediğini göstermektedir (<http://www.bbc.com/turkce/haberler-41167824>). Türkiye’de 2017 yılı itibarı ile 182 yükseköğretim kurumu ve bu kurumlarda okuyan 7 Milyon 300 Bin öğrenci mevcuttur. Bu öğrencilerin %19,67’si vakıf üniversiteleri bağlısı ön lisans programlarında, %17,86’sı ise yine vakıf üniversiteleri bağlısı lisans programlarında öğrenim görmektedir (Vakıf Yükseköğretim Kurumları Çalıştayı, 2017). Görüldüğü gibi sorun sadece devlet üniversitelerindeki yetersizlikleri değil, vakıf üniversitelerinin de içinde yer aldığı tüm yükseköğretim kapasitesindeki yetersizliği göstermektedir.

Yükseköğretimin akreditasyonu konusunda çalışmak üzere, Yükseköğretim Kalite Kurulu 23 Temmuz 2015 tarih ve 29423 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği kapsamında oluşturulmuştur. Bu kurulda YÖK temsilcileri, Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) temsilcileri, ilgili bakanlıklar ve diğer kurumların temsilcileri bulunmaktadır. Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği, yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idarî hizmetlerinin iç ve dış kalite güvencesi, akreditasyon süreçleri ve bağımsız dış değerlendirme kurumlarının yetkilendirilmesi süreçlerini ve bu kapsamda tanımlanan görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin esasları düzenlemektedir (<http://www.yok.gov.tr/web/kalitekurulu/8>).

Yükseköğretim Kalite Kurulu, henüz faaliyete geçmiş olup, henüz Türkiye’de kurumsallaşmış bir yükseköğretim kalite yönetim sistemi oluşturulamamıştır. Halen yılda bir kez Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından yükseköğretim kurumlarında yapılan şekilsel bir denetimle eğitimin kalitesinin belirlenmesi ve değerlendirilmesinin bir kalite denetimi olduğunu kabul etmek mümkün değildir.

Bu araştırmada, Yükseköğretimde bir akreditasyon kurulunun teşkiline yönelik olarak uluslararası standartlarda bir yükseköğretim akreditasyon sisteminin kurulmasına ilişkin hususlar değerlendirilecektir.

2. ARAŞTIRMA METODU

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de bir yükseköğretim akreditasyon kurulu oluşturmak için yapılan düzenlemeler ışığında, yükseköğretimde akreditasyon faaliyetlerinin uygulanmasına yönelik konuları araştırmaktır.

Araştırmada meta sentez yöntemi kullanılarak halen başarılı olan bir uluslararası eğitim akreditasyon sistemi ile Türkiye’nin ulusal mevzuatı ve yapısına dayalı olanak ve yetenekleri mukayese edilecek ve bir sonuca varılmaya çalışılacaktır. Bu amaçla ulusal mesleki yeterlilik, standardizasyon, akreditasyon ve yükseköğretim ile ilgili yasa ve düzenlemeler ışığında, uluslararası kabul görmüş bir eğitim akreditasyon kurumu model olarak alınarak bir ulusal yükseköğretim akreditasyon sistemi oluşturmak üzere bir değerlendirme yapılacaktır. Bu inceleme sonucunda Türkiye’de yükseköğretimde kalite güvencesi sağlamaya yönelik olarak uygun, uygulanabilir ve kabul edilebilir bir akreditasyon tasarımı önerilecektir.

Bu araştırmanın sonucunda, Türkiye’de kurulacak bir yükseköğretim akreditasyon sistemine ilişkin düzenlemelerin yapılmasına yardımcı olacak bir tasarım ve bilgiler elde edilebileceği değerlendirilmektir.

3. AKREDİTASYONUN KAVRAMSAL ALTYAPISI

“Akreditasyon”; kuruluşların, üçüncü bir tarafça belirlenen teknik ölçütlere göre çalıştığına bağımsız ve tarafsız bir kuruluş tarafından onaylanması ve düzenli aralıklarla denetlenmesidir (İktisat Terimleri Sözlüğü, 2004). Türk Dil Kurumu’nun Güncel Türkçe sözlüğünde “Akreditasyon” deyiminin karşılığı olarak “Denklik” ifadesi gösterilmektedir (<http://www.tdk.gov.tr/index>). YÖK Birimi tarafından “Denklik” akreditasyon anlamında kullanılmaktadır. YÖK’ün tanımlamasına göre, yükseköğretimde akreditasyon, genel olarak yükseköğretim sisteminin özel olarak ise yükseköğretim kurumlarının ulusal ve uluslararası düzeyde belirli performans standartlarına (kalite, verimlilik, etkinlik vb.) sahip olduğunu ortaya koymayı dolayısıyla yükseköğretim talebinde bulunanlara güven tesis etmeyi amaçlayan bir sistemdir. Bu kapsamda, yükseköğretimde akreditasyon akademik kalite, saydamlık ve hesap verme sorumluluğunun bir aracıdır. Akreditasyonun hedefi, yükseköğretim kurumlarının karşılıklı birbirlerini tanıma sürecini kolaylaştırmak, hızlandırmak ve diploma ve unvanların karşılaştırılabilmesine yardımcı olmaktır. Türkiye’de yasalar nedeniyle

gerek "tanıma" gerekse diploma denklik süreçlerinde akreditasyon işlemleri YÖK Denklik Birimi tarafından yerine getirilmektedir.

Akreditasyon, kalite kontrol sisteminin bir parçasıdır. "Quality Assurance" olarak tanımlanan kalite güvencesi süreci, o kuruluşun bizzat kontrol ettiği bir "iç denetim" sisteminin bağımsız bir dış kuruluş tarafından "dış denetiminin" sağlanmasıdır.

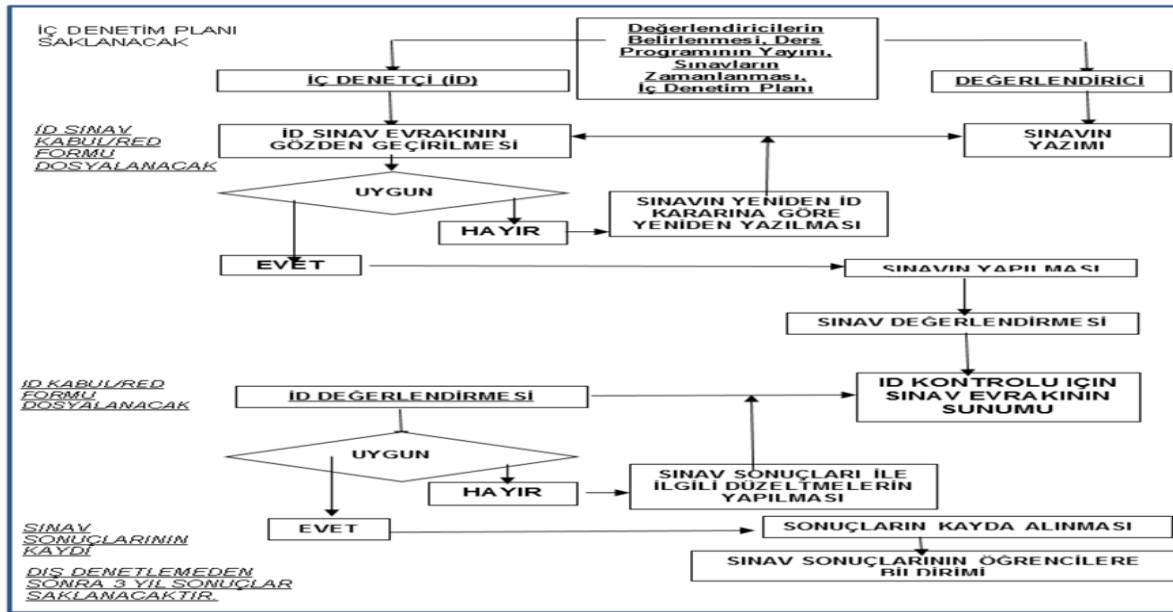
Pearson (2013) Kalite Güvencesi modelini şu şekilde tanımlamıştır.

- ✓ Her eğitim kurumu için nitelikli bir süreç olan iç doğrulama (İç Denetim) sisteminin işletilmesi,
- ✓ Bir dış denetim kurumu tarafından atanan standartların doğrulayıcıları tarafından yapılan denetleme ile standartların doğrulanması (Dış Denetim),
- ✓ Eğitim kuruluşunun kullandığı değerlendirme yöntemlerinin amaca uygun olduğunun ve ilgili kuruluşun iç denetçileri tarafından yapılan değerlendirme kararının dış denetçiler tarafından "geçerli, güvenilir ve tutarlı" bulunduğu onaylanması.

Bu sistemi kısaca şu şekilde özetleyebiliriz.

3.1. İç Denetim

İç Denetim faaliyetleri akreditasyona tabi olan eğitim kurumunun yapması gereken işlemleri kapsamaktadır. Burada önemli olan konu değerlendirmeyi yapan öğretim elemanı (Değerlendirici) ile iç denetçi arasında geçen "sınavların planlanması ile ölçme ve değerlendirmeye ilişkin planlama ve uygulama faaliyetlerinin doğru bir şekilde yapılıp yapılmadığına ilişkin" kontrollerdir. Bu aşamada yapılan her türlü işlem dış denetçi tarafından kontrol edilmektedir. İç denetim akış şeması Şekil-1'de verilmiştir.

Şekil 1: İç Denetim Akışı

Bu faaliyet, değerlendirme esasları, değerlendirme kriterleri ve değerlendirme zaman diyagramının iç denetçi (İD) tarafından onaylanması ile başlamaktadır. Değerlendirmenin ne şekilde, hangi öğrenim çıktılarına kapsayacak şekilde ve hangi tip bir sınavla yapılacağı o dersin ders kataloğunda belirlenmiş olması gerekmektedir. Burada önemli olan sınav programının diğer dersler ile çakışmayacak şekilde belirlenmiş olmasıdır.

İkinci aşama ise sınav dokümanlarının öğretim elemanı (Değerlendirici) tarafından hazırlanması, bunların İD tarafından usul ve esaslara uygunluğunun denetlenmesidir. İD bulduğu hata ve eksikleri Sınav Kabul Onay formları ile Değerlendiriciye bildirecektir. Bu düzeltmeler yapıldıktan sonra tekrar İD onayı ile sınav yapılacaktır.

Üçüncü aşama ise sınavların uygulanmasının, değerlendirmesinin ve sonuçların "örnekleme metodu ile" İD tarafından kontrol edilmesidir. Sınav sonuçlarında İD tarafından bulunan hata ve eksikler değerlendiriciye bildirecektir. Bu düzeltmeler yapıldıktan sonra İD onayı ile sınavlar tekrar geçerli hale getirilecek ve öğrencilere bildirim yapılacaktır.

Denetimden geçmiş olan tüm sınav kabul onay formları ve sınav evrakları, İD tarafından değerlendirilen örnekler ve bunlara ait tüm kayıtlar baş iç denetçiye gönderilecektir. Bu kayıtlar dış denetleme yapıldığında gerektiğinde denetlenmek üzere gelen dış denetçiye sunulacaktır.

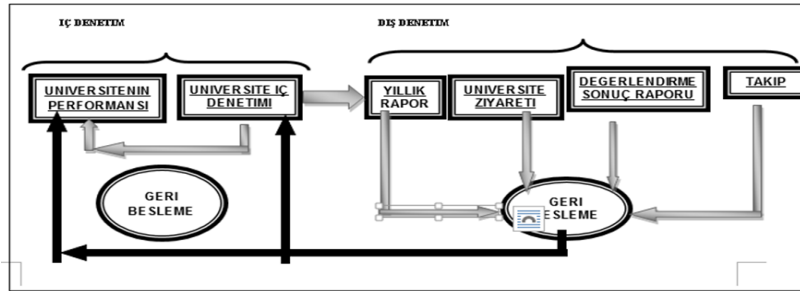
3.2. Dış Denetim

Dış Denetim öncesinde akreditasyona tabi tutulacak öğretim kurumunun; toplam kalite yönetimine ilişkin dokümanlarını, eğitim tesisleri ve öğretim elemanlarına ilişkin bilgileri akreditasyon kurumuna göndermesi gerekmektedir. Daha önce aynı akreditasyon kurumu tarafından denetlemeye tabi tutulmuş olan kurum bu dokümanları göndermeyecek, sadece değişiklikleri bildirecektir. Akreditasyon kurumu tarafından uygun sayıda dış denetçi atanacaktır. Birden fazla dış denetçi atandığında bir baş dış denetçi tefrik edilecektir. Dış denetçi ilgili kurum ile koordine ederek denetleme tarihini belirleyecek, gerekli ise ilave bilgileri talep edecek ve denetleme programını yayımlayacaktır. Denetleme öğrenci ve denetlenecek program sayısına göre bir veya iki gün sürecektir.

Denetleme günü denetçi veya denetçiler kurumun üst düzey bir yetkilisini ziyaret ettikten sonra, baş iç denetçi ve denetlenecek programların sorumluları (Bölüm, ABD/BD/Program Başkanları) ve iç denetçileri ile iç denetim ofisinde buluşacaklardır. Bu andan itibaren tüm iç denetimle ilgili yazışmalar ve iç denetimden geçmiş sınav kâğıtlarının kontrolüne başlanacaktır. Gerektiğinde ilgili tesisler gezilecek, mutlak surette ilgili programlardan bir grup öğretim elemanı ve öğrenci ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilecektir. Denetleme sonunda kurumca tayin edilecek bir üst düzey yönetici, baş iç denetçi ve denetlenen programların sorumluları (Bölüm, ABD/BD/Program Başkanları) ve iç denetçileri ile bir toplantı yapılarak denetleme kritikleri kısaca belirtilecektir.

Denetleme sonunda dış denetçi denetleme raporunu “akreditasyon kabul edilmiştir veya edilmemiştir” şeklinde bir sonucu da havi olarak akreditasyon kurumunun değerlendirme birimine sunacaktır. Bu birimin nihai değerlendirmesinden sonra dış denetleme raporu ilgili eğitim kuruma yollanacaktır.

İç ve dış denetim arasında koordine gerektiren işlerin akış diyagramı Şekil 2’ de belirtilmiştir.

Şekil 2: İç ve Dış Denetim Arasındaki İşlerin Akış Diyagramı

4. İNCELEME

4.1. Örnek Olarak Seçilen Akreditasyon Kuruluşu

Bu araştırmada örnek olarak İngiltere menşeli uluslararası eğitim akreditasyon kuruluşu “İş Teknolojisi Eğitim Kurulu” (Business Technology Education Council- BTEC) seçilmiştir. BTEC, halen uluslararası alanda Pearson şirketi altında faaliyetlerini sürdürmektedir. Pearson, İngiltere’deki üniversitelerin yüzde 97’si ile birlikte çalışmakta, ayrıca ABD’de, Avrupa’da, Avusturalya’da ve Orta Doğu’da da birçok kurum ve kuruluş ile akreditasyon çalışmalarını yürütmektedir. Pearson, Türkiye’de de faaliyet göstermekte olup, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından tanınan bir eğitim akreditasyon kuruluşudur.

BTEC, uygulamalı öğretim alanında 1922 yılından bu yana dünya çapında 110 ülkedeki 5400 eğitim kurumunda faaliyet gösteren bir akreditasyon kuruluşudur. BTEC, akreditasyon faaliyetlerinin yanı sıra mesleki yeterlilikler çerçevesinde öğrencilere yükseköğretimde ya da iş hayatında yükselmek için gereken sosyal ve düşünme becerilerini, uygulamaya yönelik içeriklerle kazandırmaya yönelik olarak da faaliyet göstermektedir (<https://tr.pearson.com/tr/mesleki-egitim/btec-mesleki-yeterlilikler.html>).

Akreditasyon, eğitim kuruluşlarının eğitim sistemlerini ve süreçlerini geliştirilmelerine ve düzenlenmelerine olanak sağlamaktadır. Pearson BTEC Akreditasyonu, kurum içinde sunulmak üzere ve yine kurum içinde değerlendirilmek üzere tasarlanan eğitim veya öğretim programlarına sahip olan üçüncü parti kuruluşlar için uluslararası ve bağımsız bir sistemdir. Sistem, yeterliliklerin geliştirilmesinde, eğitim kurumlarının kendi öğretim programlarını düzenli bir kalite güvence sistemi içerisinde geliştirmelerini sağlamayı hedeflemektedir.

Bu sistem ile eğitim kuruluşlarının bağımsız bir uluslararası kalite ölçütü olan “Edexcel” standardına ulaşması hedeflenmektedir. Edexcel, BTEC tarafından yeterlilik verilen eğitim kuruluşlarının yeterlilik seviyelerini belirleyen bir kalite ölçütü sağlamaktadır.

Akreditasyon faaliyetleri; uygulamalı bilimler, sanat ve tasarım, sahne sanatları, mühendislik, işletme, inşaat, enformasyon teknolojileri, çevre, eğitim ve öğretim, çocuk sağlığı ve gelişimi, kamu hizmetleri, spor, sağlık ve sosyal bakım, medya, seyahat ve turizm, konaklama ve ağırlama hizmetleri gibi 25 daldan oluşan çok geniş bir spektrumu kapsamaktadır. Bu dallarda Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (European Qualification Framework- EQF) Seviye 1-7 (Temel Eğitim- Yüksek Lisans) arasındaki eğitim sistemleri akredite edilebilmektedir.

BTEC sisteminin en büyük avantajı, akreditasyon ile ilgili olarak strateji, politikalar, iç ve dış denetime ait uygulama esasları, kullanılacak standartlar ve sistemin dokümantasyonu ile ilgili tüm formların uzun süreli deneyime dayalı olarak hazırlanmış olması ve tüm bu dokümantasyonun herkese açık olmasıdır. Mevcut durumda, bu sistemin Uludağ Üniversitesi, Okan Üniversitesi, Plato Meslek Yüksekokulu ve TED Okullarında kullanılmış olmasından dolayı yapılacak mukayeseler kolaylaşmıştır.

Gerek BTEC akreditasyon sistemi ve gerekse Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF) esaslarına göre oluşturulmuş olduğundan iki sistem arasında bir fark bulunmamaktadır. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, 21.09.2006 tarihli ve 5544 sayılı kanunun 23. Maddesine göre Bakanlar Kurulu'nca 9.11.2015 tarihinde kabul edilmiştir. Bunun da ötesi Mesleki Yeterlilik Kanunu, BTEC'in de esas aldığı İskoçya Mesleki Yeterlilik (SVQ- Scottish Vocational Qualification) sistemi esas alınarak hazırlanmış olduğundan, BTEC Akreditasyon sisteminin ulusal mevzuatımızla herhangi bir uyumsuzluğa neden olmadan ulusal akreditasyon sistemimiz için bir model olarak kolaylıkla kullanılabilceği değerlendirilmektedir.

4.2. Akreditasyon Kurumu Tarafından Yapılması Gerekenler

4.2.1. Kurumsal Yapı

Yükseköğretimde kurulacak olan akreditasyon kurumunun, görev ve fonksiyonları itibarıyla Yüksek Öğretim Kurumundan tamamen bağımsız bir kuruluş olması gerekmektedir. Ancak yükseköğretim kurumları, programlarını onaylayan YÖK ile çok yakın bir ilişki içindedirler. Uygulamada, akreditasyon kurumu; denetlemelerini YÖK tarafından onaylanmış programları temel alarak yapacaktır. Bu kapsamda, akreditasyon kurumunun denetim sonuç raporları YÖK için müteakip faaliyetlerin değerlendirilmesi ve programların geliştirilmesinde önemli bir kaynak olacaktır.

Eğitimin akreditasyonu mesleki yeterlik sisteminin bir parçasıdır. Mesleki Yeterlilik Kurumu ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak, teknik ve meslekî alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme, değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek için gerekli ulusal yeterlilik sistemini kurmak ve işletmek üzere kurulmuştur (Mesleki Yeterlilik Kanunu, 2005). Tabiplik, diş hekimliği, hemşirelik, ebelik, eczacılık, veterinerlik, mühendislik ve mimarlık meslekleri ile en az lisans düzeyinde öğrenimi gerektiren ve mesleğe giriş şartları kanunla düzenlenmiş olan meslekler bu kanunun kapsamı dışında tutulmuş ise de meslek yüksekokulları bu kanunun kapsamındadır. Bu itibarla meslek yüksekokulları, Mesleki Yeterlik Kurumu (MYK) ile koordineli olarak çalışmak durumundadır.

Türkiye’de her türlü madde ve mamulün üretimine ilişkin usul ve hizmet standartlarını yapmak gayesiyle "Türk Standartları Enstitüsü (TSE)" kurulmuştur (TSE Kuruluş Kanunu, 1960). Meslekler ve mesleklere ait standartların belirlenmesi sorumluluğu da TSE’ye verilmiştir. Eğitim akreditasyon faaliyeti standartlar ile doğrudan ilişkili olup, kurulacak olan akreditasyon kurumunun Türk Standartları Enstitüsü (TSE) ile de irtibatlı olması gerekmektedir.

Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK), uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite etmek, bu kuruluşların ulusal ve uluslararası standartlara göre faaliyette bulunmalarını ve bu suretle uygunluk değerlendirme kuruluşlarınca düzenlenen belgelerin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü temin etmek amacıyla kurulmuştur (Türk Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 2008). TÜRKAK, Başbakanlıkla ilgili, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliği haiz, kâr amacı gütmeyen, idari ve mali özerkliğe sahip bir kuruluştur.

4.2.2. Organizasyon Yapısı

Eğitimde akreditasyon, bir kalite geliştirme uygulamasıdır. Kalite geliştirmede genellikle “Deming Döngüsü” diye tanımlanan PDCA (Planla, Yap, Değerlendir, Harekete geç) çevriminden yararlanılmaktadır. Bir akreditasyon kuruluşunun da bu kalite çevrimine uygun olması gerektiği değerlendirilmiştir.

Planlama Birimi: Akreditasyon politikasının belirlenmesi, akreditasyon faaliyetlerinin planlanması ve uygulanması esaslarını düzenlemekten sorumlu olacaktır. Akreditasyon faaliyeti tamamen akademik takvimle uyumlu olarak yapılacağından ve belirli sayıda denetleme elemanı olduğundan tüm akademik kuruluşları belli bir programa göre denetleyecek bir akreditasyon icra planı hazırlanacaktır. Ayrıca planlama birimi; gerek kurumun kendi denetçilerini (dış denetçiler) eğitmek ve gerekse gerektiğinde yükseköğretim kurumlarını desteklemek amacıyla akreditasyon konusunda eğitim vermek üzere planlama yapacaktır.

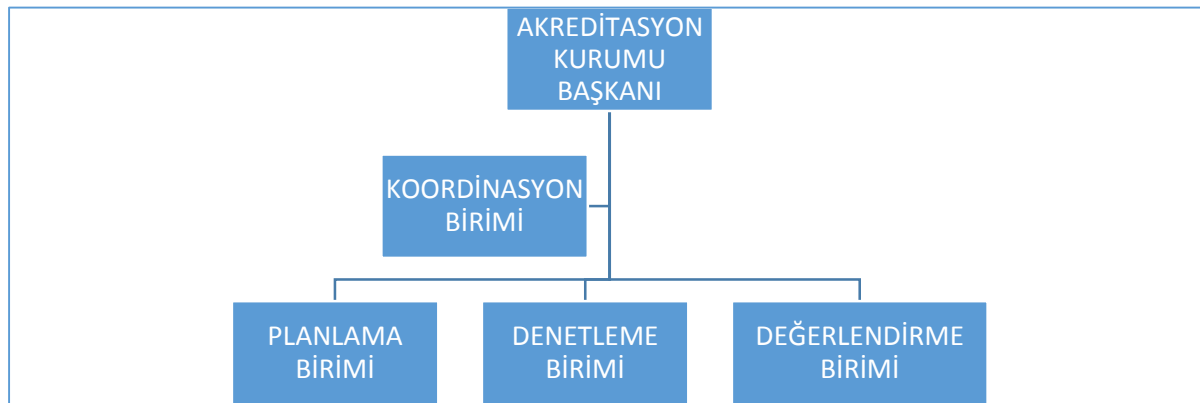
Denetleme Birimi: İhtisas konularına göre denetçilerin görevlendirilmesini yapacaktır. Başlangıç olarak mühendislik, iktisat ve yönetim bilimleri, fen bilimleri, sağlık bilimleri, eğitim bilimleri heyetlerinin kurulması bilahare bunların ihtisaslar göz önüne alınarak geliştirilmesi uygun olacaktır. Bu birimde görev alacak dış denetçilerin akreditasyon konusunda öncelikle yurtdışında eğitim almaları sağlanmalıdır.

Değerlendirme Birimi: Denetleme sonuçlarını değerlendirecek ve bu değerlendirmeler ışığında başta YÖK’e ve ilgili diğer kuruluşlara öneriler ve tavsiyeler hazırlayacaktır.

Koordinasyon Birimi: Akreditasyon kurumunun hemen her türlü faaliyeti YÖK, MYK, TSE, TÜRKAK ve denetlenecek yükseköğretim kurumları ile koordineli yürütülmek zorundadır. Bundan dolayı, koordinasyon biriminin hem kurum içerisinde ve hem de bu kurumlarla çok sıkı bir koordinasyon içinde olmasına ihtiyaç vardır.

İşletmelerin, sadece kendi sahip oldukları yetenek ve becerileri esas alan işlerin dışındaki; öz veya temel yeteneklerin kullanılmadığı işlerin, işletme dışından kendi alanında uzmanlaşmış başka işletmelerden almasına "outsourcing" veya "dış kaynak kullanımı" denir (İTO, 2004). Günümüzde bir organizasyonun ana faaliyet sahaları dışında kalan faaliyet sahalarının dış kaynak kullanımı ile yapılması hem daha ekonomik hem de ana faaliyetlerde yoğunlaşma sağlaması açısından önemlidir. Bu itibarla asli görev dışında kalan faaliyetlerin (İnsan kaynakları yönetimi, bilgi sistemleri, temizlik, ulaşım, bina yönetimi, muhasebe, eğitim vs.) dış kaynak kullanımı ile yürütülmesi uygun olacaktır.

Dört ana birimden oluşacak akreditasyon kurumunun en uygun olacağı düşünülen organizasyon yapısı Şekil - 3’de gösterilmektedir. Daha önce belirtildiği gibi ikincil faaliyetler dış kaynak kullanımı şeklinde yürütülecektir. Bu faaliyetlerin düzenli bir şekilde yürütülmesi koordinasyon birimi tarafından sağlanmalıdır.

Şekil 3: Organizasyon yapısı

4.2.3. İdari Hususlar

Yasal ve idari mevzuat kapsamında, öncelikle akreditasyon politikası, planlaması ve uygulanması esaslarını düzenleyecek yönetmelik, yönerge ve rehberler hazırlanmalıdır. Bu kapsamda, BTEC tarafından akreditasyon faaliyetlerinde yararlanılan dokümanlar incelenerek, kurulacak akreditasyon sisteminin yönlendirici belge ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bir inceleme yapılmıştır. Belgelendirmenin, aşağıda belirtildiği şekilde yapılması halinde akreditasyonu yönlendirici de olabileceği değerlendirilmiştir.

a. “Genel Esaslar Yönergesinde”, temel kavramlar, uygulama esasları, dış denetim icra usulleri ve sorumluluklar kapsamalıdır. Bu maksatla, “Pearson’s Self Regulated Framework Policy, Pearson Qualification Services”, dokümanı bir örnek olarak kullanılabilir.

b. “Denetlenecek Akademik Kuruluşlar İçin Rehber” olarak hazırlanacak dokümanda, yapılacak hazırlıklar, kurulacak sistem ve uygulama esasları yer almalıdır. Bu maksatla, tüm fakülteler ve meslek yüksekokulları için BTEC, Centre Guide to Assessment 2016 – 2017, BTEC Levels 4 to 7 bir örnek olarak kullanılabilir.

c. “Yükseköğretim Kurumlarında İç Denetim Esaslarını” açıklayacak bir doküman, iç denetimin nasıl yapılacağına dair usul ve esasları kapsamalıdır. Bu maksatla, BTEC, Centre Guide to Internal Assessment 2016/17 bir örnek olarak kullanılabilir.

4.2.4. Eğitim İhtiyacı

Akreditasyonun kilit personeli olan dış denetçilerin görevlerini layıkıyla yapabilmeleri için kapsamlı bir eğitime tabi tutulmaları gerekmektedir. Türkiye’de yüksek eğitimin akreditasyonu konusunda yeteri kadar deneyimli kurum mevcut olmadığından, yurt içinde düzenlenecek bir eğitimin yeterli olamayacağı, bu amaçla başlangıçta yurt dışında uzmanlaşmış bir kurumda hiç değilse belirli sayıda çekirdek personelin eğitilmesinin faydalı ve uygun olacağı değerlendirilmektedir. Yükseköğretimin akreditasyonu alanında İngiltere merkezli “Oxford Cambridge and RSA (OCR)” oldukça deneyimli bir mesleki eğitim kuruluşudur (<http://www.ocr.org.uk/about/>). Kısa süreli ve kısmen on-line dersane eğitimleri ile dış denetçilere yeterli niteliklerin kazandırılacağı düşünülmektedir. Yurt dışında eğitilmiş bu personel ile diğer dış denetçilerin eğitimi de sağlanabilecektir.

4.3. Üniversiteler Tarafından Yapılması Gerekenler

Akreditasyon işinin etkin ve doğrulukla yapılabilmesi için öncelikle üniversitelerin bu işlem için gerekli yapıyı kurması ve işletmesi gerekmektedir. Bu amaçla üniversiteler tarafından yönetim seviyesinde koordine sağlayarak yapılması gereken hususlar özet olarak aşağıda belirtilmiştir.

4.3.1. Yönetim Seviyesinde Yapılacaklar

Merkezi olarak koordine edilerek yapılması gereken işler yapılış sırasına göre düzenlenerek aşağıda belirtilmiştir.

a. Akreditasyon ile ilgili dokümantasyonun toplandığı ve merkezi yönetecek bir akreditasyon ofisi açmak, bu ofisi bu konuda uzman akademisyen ve idari personel ile donatmak,

b. Üniversitenin tüm birimlerini kapsayacak şekilde ISO standardında bir kalite kitabı hazırlamak,

c. Kalite kitabı ile uyumlu olacak şekilde, öğretim elemanları ve öğrencileri eğitim politikası, eğitim usulleri, eğitim programları, öğrenci işleri ve ilgili diğer faaliyetler konusunda yönlendirmek ve bilgilendirmek üzere; öğretim elemanları el kitabı ve öğrenci el kitabı hazırlamak,

d. Her bir bağımsız akademik birim için akreditasyon ofisi ile koordineli çalışacak ve o akademik birim için “baş iç denetçi” görevi de yapacak olan bir akreditasyon sorumlusu tayin etmek.

e. Her bir eğitim programı için bir program sorumlusu tayin etmek (Normal şartlarda ana bilim dalı başkanı bu görevi deruhte edecektir),

f. Her bir eğitim programı için bir iç denetçi tayin etmek (Programa kayıtlı öğrenci sayısının fazla olması halinde iç denetçi sayısının birden fazla olması faydalı olacaktır),

g. Ders planlarında yer alan uygulamalı dersler için gerekli laboratuvar, simülâtör, malzemeleri sağlamak ve idame etmek

h. Bologna Prosesi esasları dâhilinde ders kataloglarının hazırlanmasını sağlamak (Özellikle dersin amacı, hedefleri, öğrenme çıktıları, değerlendirme kriterleri, sınav ağırlıkları belirlenmelidir)

i. Ölçme ve değerlendirmeyi sağlayabilmek için hedefleri ve hedef kriterleri sayısal olarak belirlemek,

j. Öğretim elemanları tarafından hazırlanan sınav ve ödev kâğıtlarının; sınav planlamasına ve ders kataloglarında belirtilen öğrenme çıktıları ile değerlendirme kriterlerine uygun olduğunu kontrol ederek onaylamak,

k. Dış denetçilerin gelmeden önce talep ettikleri bilgilerin hazırlanmasını sağlamak,

1. Dış denetçi geldiğinde karşılamak ve kabul etmek, kendisine son gelişmeler hakkında bilgi vermek, ayrılışından önce yapacağı kritik/değerlendirme toplantısında hazır bulunmak, tamamlanması istenilen hususların zamanında yapılmasını sağlamak,

m. Değerlendirme sisteminde kullanılan harf karşılıklarının not sistemine nasıl çevrileceğine ilişkin esasları belirlemek,

n. Programlara kayıtlı öğrencilerin derse kayıt ve ders notları ile ilgili tüm kayıtlarını analiz edilebilir bir sistematik içinde tutmak,

o. Her yarıyıl sonunda öğretim elemanı ve öğrenci el kitaplarına standart uygulama olması için ithal edilmiş olan anketleri öğrenci ve öğretim elemanlarına yaptırmak ve sonuçlarını değerlendirmek,

p. Bir arşiv sistemi oluşturarak, tüm sınav ve ödev kâğıtlarını sistematik bir şekilde saklamak,

q. Her yıl Öğretim Elemanları ve İç Denetçiler için Akreditasyon eğitimi uygulamak,

4.3.2. Program Sorumluları Tarafından Yapılacaklar

Program sorumlusu (Ana bilim dalı başkanı) olarak tefrik edilen personelin yapacağı işler aşağıda sıralanmıştır.

a. Programın haftalık ders programını hazırlamak

b. Her bir ders için bir öğretim elemanı (Değerlendirici) ve iç denetçi tayin etmek.

c. Her bir ders için öğretim elemanı (Değerlendirici) ve iç denetçi ile birlikte aşağıdaki işlemleri planlamak;

- Hangi dersin hangi yöntemle (yazılı sınav, uygulama, vaka çalışması, ev ödevi, ders içi ödev vs.) ve hangi sayıda değerlendirileceğine karar vermek

- Tüm program için birbiri ile çakışmamak ve okulun ara ve final sınavları ile de uyumlu olmak kaydıyla değerlendirme uygulama planının yapmak (hangi dersin hangi sınavı hangi gün yapılacak)

- Sınavlar uygulanır uygulanmaz sınav evrakı ve değerlendirmelerin iç denetlemesinin yapılabilmesi için iç denetçiye teslim edilmesini sağlamak

d. Her yarıyılın başında tüm öğretim elemanlarına değerlendirme uygulamaları konusunda bilgi vermek,

e. İç Denetçi denetiminden geçmiş tüm sınav kâğıtlarının akreditasyon ofisine teslim edilmesini sağlamak.

f. Her yarıyıl için en az 1 kere aşağıdaki toplantıları resmi yazı ile düzenlemek ve sonuçlarını kayıt altına almak, bunları dış denetçi ziyareti için el altında bulundurmak;

- Öğretim elemanları ile toplantı

- Öğrencilerle toplantı

- Program geliştirme toplantısı

g. Dış Denetçi ziyaretinde programa tabi öğrencileri dış denetçi ile görüştürmek üzere hazır bulundurmak,

h. Tüm sınav sonuçlarının toplu halde kaydını tutmak, bu sonuçları fakülte/yüksekokul yönetim kuruluna sunmak, sonuçları onaylatmak ve yönetim kurulunun sonuç raporunu yayımlamak,

i. Öğrencilerin derslere devam kaydının tutulmasını sağlamak,

j. Program içerisinde standart sınav, değerlendirme formlarının kullanılmasını sağlamak,

k. Programda görev alan öğretim elemanlarının CV' lerini bir dosyada tutmak.

4.3.3. Baş İç Denetçiler Tarafından Yapılacaklar

Baş iç denetçi olarak tefrik edilen personelin yapacağı işler aşağıda belirtilmiştir.

a. Programın iç denetçilerinin kontrollerini usullere uygun olarak yapmasını sağlamak üzere; sınav programlarının doğru yapıldığını denetlemek, varsa hataları düzeltmek, iç denetçilerin yaptığı

değerlendirmelerin akreditasyon ofisine teslim edilmesini sağlamak ve iç denetçilerin yaptığı değerlendirmeleri tesadüfi usulle kontrol etmek, varsa hataları düzeltmek,

b. Sınavların zamanında uygulanmasını ve en geç bir hafta içinde değerlendirilerek sınav evrakının iç denetçiye teslim edildiğinden emin olmak,

c. Akreditasyon ofisinin düzgün çalışmasını sağlamak üzere; akreditasyon ile ilgili tüm yazışmaların bu ofiste saklanmasını (en az üç yıl) sağlamak, her bir dersin sınav dokümanlarının ayrı bir klasörde saklanmasını sağlamak ve dış denetçi ziyaretinde denetlenecek döneme ait kayıtları denetçiye sunmaya hazır olmak,

d. Programlara ait tüm ders kataloglarının bir dosyada saklanmasını ve güncel olmasını sağlamak,

e. Dış denetçinin ziyaret programını ayarlamak, geldiğinde karşılamak, denetleme sırasınca kendisine yardımcı olmak,

f. Dış denetleme sonucu tespit edilen eksik/aksak hususları program lideri ve yönetime bildirmek.

4.3.4. İç Denetçiler tarafından Yapılacaklar

İç denetçi olarak tefrik edilen personelin yapacağı işler aşağıda belirtilmiştir.

a. Öğretim elemanlarınca hazırlanan sınav ve ödevleri yayınlanmasından en az 2 hafta önce incelemek, varsa hataları düzeltmek ve öğretim elemanı tarafından düzenlenen ders değerlendirme esasları ile sınav planını onaylamak,

b. Sınavlardan sonra iç denetlemesi yapmak, gerekli düzeltmelerden öğretim elemanını haberdar etmek, gereğinin yapıldığından emin olmak ve bu işlemi kayıt altına almak,

c. İncelediği sınav dokümanlarını baş iç denetçiye teslim etmek, baş iç denetçi tarafından tenkit edilen hususlarda düzeltmelerin yapılması için öğretim elemanlarını uyarmak ve bunların sonucunu baş iç denetçiye bildirmek,

d. Hataları düzeltilmiş tüm sınav dokümanlarının denetlenmesinden sonra akreditasyon ofisine geri döndüğüne emin olmak,

e. Dış denetleme sırasında baş iç denetçiye yardımcı olmak,

f. Dış denetleme sonucu tespit edilen eksik/aksak hususları düzeltmek, bunlarla ilgili tedbir almak, program sorumlusunu ve ilgili öğretim elemanlarını bilgilendirmek.

4.3.5. Değerlendiriciler (Öğretim Elemanı) Tarafından Yapılacaklar

Öğretim elemanı (Değerlendirici) tarafından yapılacak işler aşağıda belirtilmiştir.

a. İç denetçi ile koordineli olarak ve aşağıdakileri kapsayacak şekilde ders değerlendirme esaslarını hazırlamak;

- Dersin hangi yöntemle (yazılı, uygulama, vaka çalışması, ev ödevi vs.) ve kaç sınavla değerlendirileceği

- Hangi sınav hangi öğrenme çıktısını ve kriterlerini kapsayacağı

b. Programın diğer dersleri ile çakışmamak ve okulun yarıyıl ve final sınavları ile de uyumlu olmak kaydıyla sınav uygulama planını yapmak,

c. Sınav kâğıdını yayınlama tarihinden en az iki hafta önce iç denetçi onayına sunmak ve iç denetçinin tavsiyesine göre ders değerlendirme esasları ve sınav planında gerekli düzeltmeleri yapmak,

d. Sınavı uygulamak ve değerlendirmek, gerekli ise öğrencinin eksik hususları tamamlamasını sağlamak üzere tavsiyede bulunmak,

e. Mutlak surette sınav kâğıdındaki değerlendirme bölümüne her bir öğrenci için anlamlı birer tavsiye yazmak,

f. Sınavların nihai değerlendirmesinden sonra, sınav kâğıtlarının kontrol için önce iç denetçiye sonra baş iç denetçiye teslim edilmesini sağlamak,

g. Baş iç denetçi ve iç denetçinin belirttiği eksik hususları tamamlamak, buna istinaden sınavlarda tespit edilen eksikleri tamamlamak/ tamamlatmak,

h. Dış denetçi denetlemelerinde denetçi tarafından sorulabilecek ve daha çok sınavların içeriği ve uygulamasına ilişkin sorulara cevap vermeğe hazır olmak,

i. Sistemin ulusal mevzuata göre işleyebilmesi için, idarece konulan kriterlere göre sınavlara not takdir etmek ve bunu öğrenci kayıtlarını tutan birime (Öğrenci İşleri Müdürlükleri) mevcut usuller dâhilinde bildirmek (Bu maksatla her bir sınav için bir sınav ağırlığı değerlendirmesi yapmak ve bunu sınav kâğıdında belirtmek),

j. Her yarıyıl başında ders kataloğunu gözden geçirmek, dersin uygulama planı, muhtevası, öğrenme çıktıları, değerlendirme kriterleri, sınavların neler olduğu ve hangi sınavın hangi öğrenme çıktısını karşıladığını, dersin işleniş tarzını, kullanılacak referans dokümanları ders kataloğunda belirtmek.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

BTEC Akreditasyon sistemi ve gerekse Türk milli yeterlilik sistemi Avrupa yeterlilik çerçevesi esaslarına göre oluşturulmuş olduğundan iki sistem arasında bir fark bulunmamaktadır. Bunun da ötesinde Türkiye'nin mesleki yeterlilik kanunu, BTEC'in de esas aldığı İskoçya yeterlilik sistemi esas alınarak hazırlanmış olduğundan, BTEC akreditasyon sisteminin Türkiye'nin mevzuatında herhangi bir uyumsuzluğa neden olmadan, Türkiye ulusal akreditasyon sistemi için bir model olarak kolaylıkla kullanılabileceği değerlendirilmektedir.

Yükseköğretimin akreditasyonuna yönelik işlerin genel bir yönteminin ve konseptinin hazırlanması, buna göre akreditasyon kurulunca ve diğer birimlerce yapılacak işlerin belirlenerek, Yükseköğretim Akreditasyon Kurulunun faaliyete geçirilmesini sağlamak gerekli olacaktır.

Yapılan inceleme sonucunda, BTEC sistemi model alınarak yükseköğretimin akredite edilmesi kapsamında ulusal bir değerlendirme sisteminin oluşturulabilmesine yönelik olarak aşağıdaki dokümanların hazırlanması gerekmektedir;

- Yükseköğretimin Akreditasyonu Esasları Yönetmeliği
- Yükseköğretimin Akreditasyonu Kurulunun Görev Sorumlulukları Yönergesi
- Yükseköğretim Kurumları Görev Sorumlulukları Yönergesi
- Yükseköğretimin Akreditasyonu İç Denetim Esasları
- Yükseköğretimin Akreditasyonu Dış Denetim Esasları

Akreditasyon sürecinin uzun bir sürede gerçekleşeceği hesaplanarak kademeli ve bir uygulama planına dayalı olarak gerçekleştirilmesi gerekebilecektir.

Denetimlere başlamadan önce dış denetçi eğitimlerine yurt dışı olanaklar da göz önüne alınarak başlanması ve dış denetçi olarak görevlendirilecek tüm personelin başlangıç eğitimlerine tefrik edilmesinin sağlanması için tedbir alınması uygun olacaktır.

Eğitim kurumlarına iç denetçi eğitimi vermek üzere YÖKAK denetiminde özel kurslar açtırılarak, bu kurumların akreditasyon için hazırlanması faydalı olacaktır.

Tüm üniversite ve yükseköğretim kurumlarının toplam kalite yönetim sisteminin kurulması, buna bağlı olarak belirli standartlarda kalite dokümanlarının hazırlanması ve toplam kalite yönetim sistemini kuran üniversite ve yükseköğretim kurumlarının teşvik amacıyla;

- Bu üniversitelerin maddi olarak desteklenmesi,
- Akreditasyon işlemini başlatan üniversite ve yükseköğretim kurumlarının kontenjan arttırma, bölüm ve program açma vb. gibi konularında desteklenmesi,
- Akreditasyona geçemeyen kurumların ise faaliyetlerinin kısıtlanması faydalı olabilecektir.

Diğer ülkelerin de deneyiminden yararlanabilmek amacıyla başlangıçta uluslararası tanınmış eğitim akreditasyon kuruluşları ile işbirliği yapılması, gerektiğinde bunlarında akreditasyon konusunda yetkilendirilmesi ulusal sistemin yeterli şekilde tesis edilebilmesi yönünden faydalı olabileceği düşünülmelidir.

Sonuç olarak; eğitimin akreditasyon sürecinin uzmanlık ve deneyim isteyen, hedefine ancak uzun bir sürede ulaşılabilceği bilinerek; uzman kadrolar eliyle, uzun vadeli planlar ve yeterli teşkilatlar kurularak gerçekleştirilebilecek bir faaliyet alanı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abrahamson, E. (2000). Change without pain. Harvard Business Review, July–Aug., 75–9.
- Akkoyunlu, B., İşman, A., Odabaşı, H. F., (2015). Eğitim Teknolojileri Okumaları. Ayrıntı Basın Yayım, Yenimahalle/Ankara.
- BTEC, Centre Guide to Assessment 2016 – 2017, BTEC Levels 4 to 7 (QCF) Version 1, October 2016
- BTEC, Centre Guide to Internal Assessment 2016/17
- BTEC Nedir? (<https://tr.pearson.com/tr/mesleki-egitim/btec-mesleki-yeterlilikler.html>)
- Demirel, E., (2015)A Study on Application of the Edexcel Quality Assurance System in Turkey, Procedia, Behavioral and Social Sciences Vol: 152, p. 1242-1251
- Dünyanın en iyi 500 üniversitesi arasında 5 Türk Üniversitesi. <http://www.bbc.com/turkce/haberler-411678244> (5 Eylül 2017)
- İstanbul Ticaret Odası (İTO), (2004). Sorularla Dış Kaynak Kullanımı (Outsourcing), İşletme Yönetiminde Yeni Eğilimler Dizisi 2004-23 ISBN NO: 975-512-846-8
- Meslekî Yeterlilik Kurumu Kanunu (Kanun No. 5544, Kabul Tarihi: 21/09/2005)
- OCR (Oxford Cambridge and RSA) Examinations
- OCR(Oxford Cambridge and RSA) NVQ (National Vocational Qualification) Level 1-5 in Contact Centre Operations
- Pearson, (2013) Pearson Self Regulated Framework Quality Assurance Handbook 2013-2014– Issue 1 – August 2013
- Pearson’s Self Regulated Framework Policy, Pearson Qualification Services, Version 5.0 , April 2017, 5 Eylül 2017
- Schargel, F. P. (1993). Total quality in education is the third wave of quality, George Westinghouse Vocational and Technical High School, Brooklyn, NY. Quality Progress Vol. 26 No. 10: QICID: 12746 October 1993 pp. 67-70
- SVQ, (2016). Scottish Vocational Qualification (İskoçya Yeterlilik Sistemi) (<https://www.sqa.org.uk/sqa/2.htm> (15 Eylül 2017)
- Türk Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (Kanun No. 4457, Kabul Tarihi: 27.10.1999) (29.06.2012 tarih ve 6337 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerin işlenmiş hali)
- Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanunu (Kanun Numarası: 132 Kabul Tarihi:18/11/1960)
- Türk Dil Kurumu (TDK), (2011). İktisat Terimleri Sözlüğü ISBN-10: 9781624116
- Türk Dil Kurumu- Güncel Türkçe Sözlüğü (<http://www.tdk.gov.tr/index>) (16.11.2017)
- Vakıf Yükseköğretim Kurumları Çalıştay, (2017). Yükseköğretim Dergisi, s. 87-88. http://www.yok.gov.tr/YOK_Dergisi/YOK_Dergi_05/HTML/index.html#88) (16.11.2017)
- Yıldız, G., Ardiç, K., (1999). Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi, Bilgi Dergisi- İşletme Bilimi Dergisi Kurucusu Prof. Dr. Gültekin YILDIZ’ın ölümünün 1. Yıl Hatırası Sebebiyle basılan özel sayı, 1999 Yılı Cilt 1 Sayı 1, s. 73-82
- YÖK Denklik Birimi (<http://www.yok.gov.tr/web/denklikbirimi/akreditasyon-nedir->) (23.11.2017).
- Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği (<http://www.yok.gov.tr/web/kalitekurulu/8>) (5 Eylül 2017)